

Raport
zespołu oceniającego Państwowej Komisji Akredytacyjnej
z wizytacji przeprowadzonej w dniach 15-16 kwietnia 2010 r.
na Wydziale Humanistycznym Akademii Podlaskiej w Siedlcach
dotyczącej oceny jakości kształcenia
na kierunku „filologia polska”
na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia
oraz jednolitych studiów magisterskich

Informacje wstępne.

1. Skład zespołu oceniającego

- prof. dr hab. Sylwester Dworacki – przewodniczący
- prof. dr hab. Joanna Pyszny – ekspert, członek PKA
- prof. dr hab. Marta Wyka – ekspert
- mgr Ludmiła Grudniak-Wal - ekspert
- Łukasz Wyszyński – przedstawiciel Parlamentu Studentów RP.

2. Krótka informacja o procesie przygotowania do wizytacji i jej przebiegu.

Państwowa Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na wizytowanym kierunku, w związku z upływem terminu na jaki została wydana pozytywna ocena jakości kształcenia ustalona Uchwałą Nr 785/2004 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dnia 9 września 2004 r.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Władze Uczelni stworzyły bardzo dobre warunki do pracy zespołu wizytującego.

Raport zespołu oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny, przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji dotyczącej: organizacji Uczelni, spraw kadrowych oraz toku studiów, a także rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, jego pracownikami i studentami ocenianego kierunku.

Przebieg wizytacji.

Członkowie zespołu oceniającego zebrali się wieczorem 14 kwietnia br. w celu wymiany uwag nasuwających się po lekturze raportu samooceny wizytowanego kierunku oraz zaplanowania działań związanych z wizytacją. 15 kwietnia o godzinie dziewiątej w rektoracie Akademii Podlaskiej odbyło się spotkanie zespołu z władzami Uczelni oraz Wydziału Humanistycznego. Po spotkaniu zespół oceniający udał się do budynku będącego siedzibą Instytutu Filologii Polskiej i dokonał wizytacji, na którą w ciągu dwóch dni złożyły się następujące czynności: zapoznanie się z niezbędną dokumentacją,

zapoznanie się z warunkami lokalowymi i zapleczem techniczno-dydaktycznym Instytutu, spotkanie ze studentami filologii polskiej i z pracownikami Instytutu, zwiedzenie biblioteki instytutowej i Biblioteki Głównej oraz zapoznanie się z ich księgozbiorami, wizytacja zajęć, przejrzanie wybranych losowo prac dyplomowych wraz z protokołami z egzaminu dyplomowego. Wizytację zakończono spotkaniem podsumowującym z władzami Uczelni, Wydziału i Instytutu.

Załącznik Nr 1 - Podstawa prawna wizytacji.

Część I. Uczelnia i jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów oraz ich organy.

1. Ocena misji i strategii uczelni, pozycji uczelni w środowisku oraz jej roli i miejsca na rynku edukacyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia jakości kształcenia i ocenianego kierunku studiów.

Akademia Podlaska widzi swoją misję w kontekście usytuowania między silnymi ośrodkami akademickimi (Warszawa, Lublin, Białystok), stąd postrzega siebie jako uczelnię regionalną. W badaniach naukowych Uczelnia ma ambicję zapewnienia sobie „odpowiedniego miejsca” w kraju, również gdy chodzi o kierunki humanistyczne. W swoją misję wpisuje także wywieranie wpływu kulturowego i cywilizacyjnego na rozwój miasta i regionu.

Jako cel strategiczny władze Uczelni stawiają sobie wysoką jakość badań naukowych i kształcenia studentów.

Uczelnia posiada 6 uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora oraz 2 do stopnia doktora habilitowanego, stara się również, ale w dalszej przyszłości, o uprawnienia nadawania doktora w zakresie literaturoznawstwa, ważnego z punktu widzenia ocenianego kierunku studiów. W swym profilu badawczym i dydaktycznym (kierunki studiów) chce zachować charakter uczelni przyrodniczo-humanistycznej. Obecnie w jej profilu, mierzonym uprawnieniami do nadawania stopni naukowych, zdecydowaną większość stanowią kierunki przyrodnicze. Dążenie do równowagi w tym względzie bierze się m. in. ze strategicznego planu przekształcenia Uczelni w uniwersytet przyrodniczo-humanistyczny.

Uczelnia widzi także swoje działanie i rozwój w ścisłej współpracy z władzami samorządowymi wszystkich szczebli, a także z działającymi w regionie przedsiębiorstwami różnych branż. W odniesieniu do ocenianego kierunku nastawienie na sprawy regionu widoczne jest w badaniach naukowych i publikacjach, było jednak nieobecne w tematach prac dyplomowych, wybranych wrywkowo w czasie wizytacji.

Ocena. Akademia Podlaska widzi swoją misję w utrzymaniu miejsca między silnymi ośrodkami akademickimi jako uczelnia regionalna, a równocześnie wykraczająca także poza region w zakresie badań naukowych i kierunków studiów. Jej celem strategicznym jest zdobycie statusu uniwersytetu z utrzymaniem w nim równowagi między kierunkami przyrodniczymi i humanistycznymi. Tak widziane: misja i strategia brzmią realnie. W raporcie samooceny można było spodziewać się określenia roli filologii polskiej w kierunkach humanistycznych.

2. Ocena zgodności kompetencji organów uczelni oraz jednostki prowadzącej oceniany kierunek studiów, zwanej dalej jednostką, określonych przepisami wewnętrznymi uczelni i podejmowanych działań z obowiązującymi powszechnie przepisami prawa.

(obejmuje także ocenę regulaminu studiów, regulaminu pomocy materialnej oraz zasad odpłatności za usługi edukacyjne – z części studenckiej)

Organy Uczelni oraz Wydziału zostały powołane zgodnie z przepisami wewnętrznymi Uczelni. Składy organów kolegialnych są zgodne z przepisami powszechnie obowiązującymi oraz Statutem Uczelni.

Zakres spraw regulowanych uchwałami Senatu jest zgodny z jego statutowymi oraz ustawowymi kompetencjami. Senat wywiązał się z obowiązku ustawowego w zakresie art. 169 ust. 2 ustalając warunki i tryb rekrutacji oraz formy studiów na poszczególnych kierunkach, podając uchwałę do wiadomości publicznej nie później niż do dnia 31 maja roku poprzedzającego rok akademicki, którego uchwała dotyczy, i przesyłając ją ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego.

Senat wywiązał się także z obowiązku wynikającego z art. 130 ust. 2 i 8 ustawy, tj. określił zasady ustalania zakresu obowiązków nauczycieli akademickich, rodzajów zajęć dydaktycznych objętych zakresem tych obowiązków, w tym wymiar zadań dydaktycznych dla poszczególnych stanowisk, oraz zasady obliczania godzin dydaktycznych. Wysokość pensum dydaktycznego została określona w sposób zgodny z art. 130 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.).

Rektor jest zatrudniony w Uczelni jako podstawowym miejscem pracy na podstawie mianowania i w prawidłowy sposób wywiązuje się z obowiązków wynikających z art. 35 ust. 1 ustawy.

Opłaty za wydawane dokumenty zostały ustalone przez Rektora zgodnie z ustaleniami § 20 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1634).

Rada Wydziału wywiązuje się z obowiązków ustawowych przewidzianych art. 68 ustawy Prawo

o szkolnictwie wyższym dla podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni, zatwierdzając plany i programy studiów prowadzonych w ramach poszczególnych kierunków.

Zgodnie z przepisami art. 76 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym Dziekan jest zatrudniony w Uczelni jako podstawowym miejscem pracy (na podstawie mianowania).

Ocena. Organy kolegialne i jednoosobowe Uczelni podejmują decyzje zgodnie ze swymi ustawowymi i statutowymi kompetencjami. Wywiązują się również z obowiązków przewidzianych dla organów uczelni przez Ustawę.

Załącznik Nr 2 - Uwagi szczegółowe do wewnętrznych przepisów uczelni.

3. Ocena struktury organizacyjnej jednostki w kontekście realizowanych przez nią zadań naukowych* i dydaktycznych.

Zgodnie ze statutem Uczelni posiada strukturę wydziałową. Jednostką podstawową dla kierunku „filologia polska” jest Wydział Humanistyczny, który dzieli się na instytuty, a w ramach Instytutów działają katedry, zakłady i pracownie.

Wydział tworzą następujące instytuty:

- Instytut Filologii Polskiej – realizuje oceniany kierunek
- Instytut Historii
- Instytut Nauk Społecznych
- Instytut Neofilologii
- Instytut Pedagogiki.

Ocena. Struktura wydziału jak i struktura jego poszczególnych instytutów stwarzają odpowiednie warunki do realizacji zadań naukowych i dydaktycznych w poszczególnych instytutach, a tym także w IFP. Można o tym wnosić z podziału poszczególnych jednostek, np. katedry dzielą się na mniejsze, czyli zakłady, oraz jeszcze mniejsze w ramach zakładów, czyli pracownie. Struktura pozwala zatem tworzyć mniejsze grupy realizujące poszczególne zadania naukowe i dydaktyczne. W sumie w strukturze Wydziału Humanistycznego działa ok. 60 jednostek organizacyjnych o różnym stopniu zależności i kompetencji, co w pewnych sytuacjach może stwarzać problemy z koordynacją ich działania.

4. Informacja o liczbie studentów oraz ocena spełnienia wymagań określonych dla uczelni publicznych w art. 163 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.).

* użyte określenia: zadania naukowe, badania naukowe, dorobek naukowy, stopnie i tytuły naukowe oznaczają odpowiednio zadania artystyczne, twórczość artystyczną, dorobek artystyczny oraz stopnie i tytuły w zakresie sztuki.

Tabela nr 1.

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich	
	uczelni	jednostki	uczelni	jednostki
Studia stacjonarne	5 994	3066	33	0
Studia niestacjonarne	4041	2370	30	0
Razem	10 035	5436	63	0

Wnioski: Uczelnia z naddatkiem spełnia wymagania określone dla uczelni publicznych w art. 163 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym – liczba studentów studiujących na studiach stacjonarnych jest większa od liczby studentów studiujących na studiach niestacjonarnych. Osoby studiujące w formie stacjonarnej (nie uwzględniając uczestników studiów doktoranckich) stanowią niemal 60% ogółu. Z tendencją ogólnouczelnianą pokrywają się proporcje w jednostce, gdzie studenci stacjonarni to nieco ponad 56 % ogółu.

1. Informacje o prowadzonych przez jednostkę kierunkach studiów i dotychczasowych wynikach ocen/akredytacji, a także posiadanych uprawnieniach do nadawania stopni naukowych i prowadzonych studiach doktoranckich.

Wydział Humanistyczny posiada uprawnienia do kształcenia na następujących kierunkach:

- filologia polska – studia I i II stopnia;
- filologia w zakresie filologii angielskiej, filologii germańskiej oraz filologii rosyjskiej – studia I stopnia;
- historia – studia I i II stopnia;
- bezpieczeństwo narodowe – studia I i II stopnia;
- pedagogika – studia I i II stopnia;
- politologia – studia I i II stopnia;
- stosunki międzynarodowe – studia I stopnia.

Wyniki dotychczasowej akredytacji Państwowej Komisji Akredytacyjnej dokonanych na Wydziale Humanistycznym

Kierunek	Poziom kształcenia	Data uchwały	Ocena
<i>filologia polska</i>	magisterski	09. 09. 2004	pozytywna
<i>pedagogika</i>	magisterski i zawodowy (licencjat)	09. 12. 2004	pozytywna
<i>filologia</i>	I stopnia	05.02.2009	pozytywna

<i>historia</i>	jednolite magisterskie	07. 09. 2006	pozytywna
<i>bezpieczeństwo narodowe</i>	I stopnia II stopnia	04.09.2008.	pozytywna
<i>politologia</i>	I i II stopnia	03.09.2009	pozytywna

1. Liczba studentów ocenianego kierunku studiów.

Tabela nr 2.

Poziom studiów	Rok studiów	Liczba studentów studiów		Razem
		stacjonarnych	niestacjonarnych	
I stopnia	I	36	-	36
	II	31	-	31
	III	58	-	58
II stopnia	I	28	15	43
	II	-	-	-
jednolite studia magisterskie	I	-	-	-
	II	-	-	-
	III	-	-	-
	IV	71	12	83
	V	79	26	105
Razem		303	53	356

Wnioski: Dostrzegalne jest słabnące zainteresowanie studiami na kierunku „filologia polska”. Zauważalny jest zupełny spadek zainteresowania studiami niestacjonarnymi”. Studenci stacjonarni stanowią obecnie aż ponad 85 % ogółu studiujących na ocenianym kierunku.

Uczelnia sformułowała swoją misję i strategię działania biorąc pod uwagę sąsiedztwo silnych ośrodków uniwersyteckich oraz potrzeby regionu. Posiada strukturę odpowiadającą potrzebom realizacji zadań naukowych i dydaktycznych, również w obszarze ocenianego kierunku studiów. O osiągniętym poziomie poszczególnych kierunków studiów świadczą pozytywne oceny dotychczasowych akredytacji. Problemem, przed którym staje Uczelnia i oceniany kierunek, jest spadek zainteresowania kierunkiem „filologia polska” ze strony kandydatów na studia.

Część II. Koncepcja kształcenia i jej realizacja.

1. Cele kształcenia i deklarowane kompetencje absolwenta.

1.1 Ocena zgodności określonej przez uczelnię sylwetki absolwenta z uregulowaniami zawartymi w standardzie oraz struktury kwalifikacji absolwenta z przyjętymi w ramach Procesu Bolońskiego tzw. deskryptorami efektów kształcenia.

Obecnie na kierunku filologia polska w Akademii Podlaskiej realizuje się sześć różnych programów. Na I roku studiów stacjonarnych jest to program z dwiema specjalnościami: nauczycielską (nauczanie języka polskiego z edukacją kulturową) oraz filologia dla mediów i biznesu; na II roku studiów stacjonarnych jest jedna specjalność: nauczanie języka polskiego z komunikacją społeczną; na III roku studiów stacjonarnych są trzy specjalności: nauczanie języka polskiego z komunikacją społeczną, edytorstwo i wiedza o mediach oraz wiedza o kulturze z retoryką. Na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych II stopnia jest jedna specjalność: filologia dla mediów z językiem obcym. Na stacjonarnych jednolitych studiach magisterskich (IV i V rok) są trzy specjalności: nauczycielska (nauczanie języka polskiego), edytorska oraz wiedza o kulturze; na niestacjonarnych jednolitych studiach magisterskich jest tylko specjalność nauczycielska (nauczanie języka polskiego). W zależności od tego, jakie specjalności zawiera każdy z tych programów, inaczej określa się sylwetkę absolwenta. Zgodnie z informacjami zawartymi w raporcie samooceny wszyscy absolwenci studiów I i II stopnia mają wszechstronne wykształcenie humanistyczne oraz wysoko kwalifikowaną kierunkową wiedzę polonistyczną, dysponują bowiem rozległą wiedzą z zakresu języka polskiego, literatury polskiej i powszechnej. Poza tym **absolwent studiów I stopnia** po ukończeniu **specjalności Język polski i edukacja kulturowa** dysponuje rozległą wiedzą z zakresu psychologii, pedagogiki, logopedii. Posiada też wiedzę, dotyczącą przemian politycznych, społecznych w Polsce i na świecie. Ma uprawnienia do nauczania przedmiotu „język polski” w szkole podstawowej i gimnazjum oraz „wiedzy o społeczeństwie”, jak również prowadzenia zajęć, związanych z edukacją społeczną i kulturową w ramach ścieżek przedmiotowych. Może prowadzić działania animacyjne w zakresie kultury oraz ochrony i upowszechniania dziedzictwa narodowego. Absolwent **specjalności Filologia dla mediów i biznesu** jest przygotowany do podjęcia pracy w reklamie, tzw. *public relations* oraz mediach. Posiada gruntowną wiedzę z zakresu filologii polskiej (język i literatura), kultury współczesnej, a także psycholingwistyki, retoryki, pragmatyki językowej oraz technik negocjacyjnych, którą może praktycznie wykorzystać w pracy w mediach (radio, telewizja, Internet) i w biznesie. Absolwent specjalności **edytorstwo i wiedza o mediach** ma kompetencje w zakresie pracy redakcyjnej (merytoryczne i techniczne przygotowanie tekstu) oraz wydawniczej w czasopiśmie, wydawnictwach literackich i naukowych oraz mediach elektronicznych. Zna proces poligraficzny i komputerową redakcję tekstu, zdobył też

kompetencje i sprawności dziennikarskie. Absolwent specjalności **wiedza o kulturze z retoryką** zna podstawowe pojęcia antropologii kultury. Ma rozległą znajomość historii kultury w zakresie sztuk plastycznych, muzyki, teatru i filmu. Zna kulturę regionalną Podlasia, rozumie i umie interpretować wielorakie zjawiska kultury współczesnej. Jest przygotowany do pracy w różnorodnych placówkach kultury, ma też wiedzę merytoryczną niezbędną przy nauczaniu przedmiotu „wiedza o kulturze” w szkole. W Raporcie samooceny brak informacji o sylwetce absolwenta studiów stacjonarnych I stopnia ze specjalnością **nauczanie języka polskiego z komunikacją społeczną**.

Absolwent studiów II stopnia specjalności **Filologia dla mediów i biznesu z językiem obcym** może podjąć pracę w reklamie, tzw. *public relations* oraz biznesie. Potrafi tworzyć i stosować w pracy medialnej i biurowej różnorakie teksty usługowe, teksty reklamowe i promocyjne; posiada pogłębioną, ukierunkowaną praktycznie, znajomość języka obcego (do wyboru: język angielski lub język rosyjski).

Dokonana przez zespół oceniający analiza planów i programów studiów dowodzi, że tak nakreślona sylwetka, a raczej sylwetki absolwentów określone przez uczelnię są wprawdzie zgodne z uregulowaniami zawartymi w standardach ministerialnych, a struktura kwalifikacji absolwenta odpowiada przyjętym w ramach Procesu Bolońskiego tzw. deskryptorom efektów kształcenia, to jednak sposób realizowania programu studiów nie gwarantuje osiągnięcia efektów kształcenia sformułowanych w sylwetce absolwenta, o czym szerzej w punkcie 1.4.

1.2 Ocena zasad rekrutacji i sposobu selekcji kandydatów, ze szczególnym uwzględnieniem zasad rekrutacji na studia II stopnia.

Zasady rekrutacji na rok akademicki 2009/2010 zostały określone w Uchwale nr 18/2008 Senatu Akademii Podlaskiej z dnia 28 maja 2008 roku w sprawie warunków i trybu rekrutacji oraz form studiów prowadzonych w Akademii Podlaskiej w roku akademickim 2009/2010. Kwalifikacja kandydatów na studia pierwszego stopnia odbywała się na podstawie rankingu punktów uzyskanych z egzaminów maturalnych. W raporcie samooceny informuje się, że postępowanie kwalifikacyjne dla kandydatów na I rok studiów drugiego stopnia w przypadku absolwentów studiów tych samych lub pokrewnych kierunków obejmowało ranking ocen z dyplomów; osoby posiadające dyplom ukończenia studiów na innych kierunkach były natomiast kwalifikowane na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej obejmującej zakres przedmiotów kierunkowych właściwych dla studiów I stopnia. W tym roku po raz pierwszy rekrutowano na studia II stopnia i to w sytuacji, gdy siedlecka polonistyka nie ma jeszcze własnych absolwentów studiów I stopnia – na

I rok studiów przyjęto zatem absolwentów historii oraz filologii rosyjskiej i angielskiej, **nie** poddając ich jednak rozmowie kwalifikacyjnej ani nie przygotowując dla nich programu wyrównawczego. W tym względzie rekrutacja zasługuje na ocenę krytyczną.

1.3 Ocena realizacji programu studiów, z punktu widzenia zgodności realizowanego programu studiów z deklarowanymi celami kształcenia,

- Jak już wspomniano, na kierunku filologia polska w Akademii Podlaskiej realizuje się aktualnie sześć różnych programów. Najnowszy z nich, wdrożony w roku akademickim 2009/2010 i to on, jako przewidziany do realizacji w następnych latach, został poddany gruntowniejszej analizie, choć komisja wizytująca zbadała też dokładnie strukturę wszystkich wdrażanych na ocenianym kierunku programów studiów I i II stopnia. Wyniki tych analiz wzbudziły zasadnicze wątpliwości członków zespołu wizytującego:
- Program wdrożony w roku akademickim 2009/2010, realizowany aktualnie przez studentów I roku studiów I stopnia, zamyka się w 1890 godzinach oraz 180 punktach ECTS i oferuje studentom dwie specjalności: język polski i edukacja kulturowa (nauczycielska) oraz filologia dla mediów i biznesu. Na obie specjalności przewidziano przy tym po 765 godzin. Liczba godzin przeznaczonych na przedmioty podstawowe (195) oraz kierunkowe (510) spełnia wymagania standardów ministerialnych (odpowiednio 180 i 420), są to jednak jedyne w programie zajęcia z zakresu filologii polskiej, co powoduje, że liczbowy wymiar niektórych przedmiotów stricte polonistycznych został sprowadzony do nieakceptowalnego minimum (pozytywizm - 15, Młoda Polska - 15, dwudziestolecie międzywojenne - 15, literatura polska po roku 1939 i współczesna - 15, wiedza o literaturze powszechnej- 15, analiza i interpretacja dzieła literackiego- 15, kultura języka polskiego - 15, historia języka polskiego - 15, dialektologia – 15). Podobnie przedstawia się struktura programu studiów II stopnia: tu wszystkie przedmioty kierunkowe realizowane są w wymiarze 15 godzin , co prowadzi do sytuacji, w której po 15 godzin zajęć przyznano takim na przykład przedmiotom, jak interpretacje kontekstualne literatury polskiej (od średniowiecza do oświecenia); interpretacje kontekstualne literatury polskiej (od romantyzmu do dwudziestolecia międzywojennego); komparatystyka literacka, dzieje teorii literatury od starożytności do współczesności, historia języka polskiego, wybrane teorie języka.

- W sytuacji, w której przedmioty stricte polonistyczne zredukowano do minimum, a specjalności „filologia dla mediów i biznesu” przyznano 765 godzin, trudno przypuszczać, że realizacja tak skomponowanego programu studiów pozwoli osiągnąć deklarowane cele kształcenia, sformułowane w sylwetce absolwenta, tzn. że absolwent siedleckiej polonistyki, prócz kompetencji w zakresie wybranej specjalności, zdobędzie „wszechstronne wykształcenie humanistyczne oraz wysoko kwalifikowaną kierunkową wiedzę polonistyczną, dysponuje bowiem rozległą wiedzą z zakresu języka polskiego, literatury polskiej i powszechnej”.
- Prawdą jest, co podkreślali reprezentanci kierownictwa ocenianego kierunku, że w przypadku specjalności nauczycielskiej zakładającej dwuprzedmiotowość kształcenia nauczycieli na specjalność tę, łącznie ze specjalnością dodatkową, zgodnie z ministerialnymi wymaganiami należy przeznaczyć około 800 godzin; trzeba jednak wtedy zwiększyć liczbę godzin zajęć mniej więcej o wymiar godzinowy dodatkowej specjalności (standardy ministerialne mówią o **minimum** 1800 godzinach na studiach stacjonarnych I stopnia), przyszły nauczyciel języka polskiego nie może bowiem realizować skrajnie zminimalizowanego programu w zakresie przedmiotów z zakresu filologii polskiej.
- Niektórym przedmiotom przyznano z kolei zbyt dużą liczbę godzin, rozdrabniając ich treści programowe na kilka osobnych przedmiotów realizowanych na kilkunastogodzinnych zajęciach (wstęp do teorii literatury - 15, poetyka: wersyfikacja -15, poetyka: stylistyka literacka - 15, poetyka: morfologia dzieła literackiego - 30, poetyka: genologia – 30; razem – 105 godzin; gramatyka opisowa języka polskiego: wstęp do językoznawstwa, fonetyka – fonologia - 15, gramatyka opisowa języka polskiego: morfologia – fleksja - 15, gramatyka opisowa języka polskiego: słowotwórstwo - 30, gramatyka opisowa języka polskiego: składnia – 30) . Na to rozdrobnienie przedmiotów skarżyli się zresztą na spotkaniu z zespołem PKA zarówno studenci, jak nauczyciele akademicy.
- Wątpliwości zespołu oceniającego wzbudził także sposób organizacji studiów II stopnia na ocenianym kierunku. Zgodnie z ustaleniami bolońskimi student może podjąć magisterskie studia uzupełniające na kierunku innym niż ten, z którego otrzymał dyplom licencjata; oczywiste jest jednak, że musi wówczas zrealizować tzw. program wyrównawczy. Otóż na studia II stopnia na siedleckiej filologii polskiej przyjmuje się, jak dotąd, wyłącznie absolwentów niepolonistycznych studiów licencjackich (historia, filologia rosyjska i angielska), którzy jednak nie realizują żadnego programu wyrównawczego. W opisaney

powyżej sytuacji drastycznego ograniczenia wymiaru przedmiotów z zakresu filologii polskiej także na studiach II stopnia deklaracja sformułowana w sylwetce absolwenta takich studiów, że ma on „wszechstronne wykształcenie humanistyczne oraz wysoko kwalifikowaną kierunkową wiedzę polonistyczną”, brzmi podwójnie niewiarygodnie.

1.3 Ocena systemu ECTS

Na kierunku filologia polska wprowadzono system ECTS, jego możliwości są jednak wykorzystywane w ograniczonym stopniu; studenci wprawdzie znają zasady ECTS i wyjeżdżają za granicę w ramach międzynarodowych programów wymiany (w tym roku wyjechało 12 osób), mają jednak na macierzystym kierunku niewielkie możliwości profilowania wykształcenia poza wyborem jednej z dwóch (zgodnie z najnowszym programem) specjalności na I roku studiów stacjonarnych pierwszego stopnia, przy tym na studiach II stopnia już tę możliwość tracą, jest tam bowiem tylko jedna, obowiązkowa specjalność. Jak stwierdzono wyżej, na I i III roku studiów stacjonarnych oraz na studiach II stopnia mogą wybrać oprócz tego tylko jeden z dwóch przedmiotów fakultatywnych.

1.4 Ocena systemu opieki naukowej i dydaktycznej (z części studenckiej).

Studenci na spotkaniu z zespołem wizytującym pozytywnie ocenili system opieki naukowej i dydaktycznej – zaangażowanie opiekunów roku, rzetelne wypełnianie obowiązków przez promotorów prac dyplomowych, wszechstronną pomoc i dostępność nauczycieli akademickich.

2. Analiza i ocena efektów kształcenia.

2.1. Ocena systemu weryfikacji etapowych i końcowych osiągnięć studentów.

Główną formą weryfikacji wiedzy studentów siedleckiej filologii polskiej są egzaminy ustne oraz prace pisemne (zaliczeniowe i dyplomowe); na poszczególnych zajęciach studenci piszą też testy sprawdzające ich wiedzę na bieżąco.

2.2. Analiza skali i ocena przyczyn odsiewu.

Odsiew studentów na wizytowanym kierunku nie jest duży (największy na I roku – 20%, na dalszych latach są to już rzadkie przypadki), a główną jego przyczyną jest brak postępów w nauce.

2.3. Ocena zasad dyplomowania

W Akademii Podlaskiej na kierunku filologia polska nie ma jeszcze prac licencjackich – pierwsze obrony takich prac odbędą się w czerwcu br. Na spotkaniu z zespołem wizytującym studenci III roku studiów I stopnia i magistranci – studenci studiów II stopnia stwierdzili, że mają pełną

swobodę wyboru opiekuna pracy dyplomowej i jej tematu. Zgodnie z zapisami zawartymi w Regulaminie Studiów Akademii Podlaskiej oraz w uchwale Rady Wydziału Humanistycznego, na studiach I stopnia seminaria dyplomowe mogą prowadzić samodzielni pracownicy naukowci lub nauczyciele akademicki ze stopniem naukowym doktora, na studiach II stopnia natomiast seminaria magisterskie prowadzą samodzielni pracownicy naukowci. W szczególnych przypadkach – za zgodą Rady Wydziału Humanistycznego – pracą magisterską kierują doktorzy zatrudnieni na stanowisku adiunkta lub starszego wykładowcy. W tym przypadku na recenzenta wyznacza się samodzielnego pracownika naukowego. Liczebność grup seminaryjnych wynosi 15 osób. Do każdej pracy magisterskiej dołączona jest jej wersja elektroniczna oraz oświadczenie studenta o oryginalności jego pracy.

Sprawdzone przez członków zespołu wizytującego prace magisterskie prezentowały różny, częściej jednak niski poziom, uzyskując przy tym zawyżone oceny; ich recenzje bardzo często są dwu, a nawet jednozdaniowe, ogólnikowe, enigmatyczne, pozbawione wartościowania, koncentrujące się na przedstawieniu treści pracy.

Załącznik Nr 3 - Ocena poszczególnych losowo wybranych prac dyplomowych.

Konkluzja dotycząca poziomu i ocen prac magisterskich :

Poziom prac jest nierówny, obok tekstów dobrze napisanych, z właściwie sformułowanymi tematami, są też prace na niskim poziomie. Należy natomiast bezwzględnie poprawić poziom i objętość recenzji prac magisterskich. Większość z nich to enigmatyczne, skrótowe notki, dające słabe pojęcie o zaletach i niedostatkach rozprawy. Zadaniem recenzentów jest bardziej wnikliwa i rozbudowana ocena finalnego efektu studiów wyższych, jakim jest praca magisterska.

2.4. Ocena zdefiniowanych przez uczelnię efektów kształcenia, w tym ich zgodności ze standardami kształcenia i realizowanym programem.

Zdefiniowane przez uczelnię efekty kształcenia zgodne są ze standardami kształcenia, jak jednak wykazano wyżej, realizowany program nie gwarantuje osiągnięcia tych efektów.

3. Ocena organizacji i realizacji procesu dydaktycznego.

3.1 Ocena stosowanych metod dydaktycznych i trafności ich doboru

Na ocenianym kierunku, obok tradycyjnych metod akademickich (wykłady, ćwiczenia i seminaria), powszechnie stosuje się nowoczesne metody dydaktyczne z wykorzystaniem

sprzętu elektronicznego i multimedialnego, co potwierdzili studenci na spotkaniu z zespołem i co eksperci PKA obserwowali na hospitolowanych zajęciach. Zajęcia z informatyki odbywają się w pracowni komputerowej; specjalność edytorska ma do dyspozycji specjalistyczne programy. W budynkach Instytutu nie ma ułatwień dla niepełnosprawnych oprócz podjazdów przy drzwiach wejściowych.

3.2 Ocena dostępności i jakości sylabusów.

Na stronie internetowej Instytutu nie widnieją sylabusy, a jedynie tzw. „ramowe treści kształcenia”. Do *Raportu samooceny* zostały dołączone drukowane wersje sylabusów złożonych z kart przedmiotu skonstruowanych wg obowiązującego schematu, które jednak nie w pełni spełniają swoją funkcję informującą, zwłaszcza w odniesieniu do bibliografii. Sylabus nie jest spisem publikacji ani też spisem lektur do wyboru. Powinien być strukturalnie i metodologicznie połączony z planem danego przedmiotu, nie zaś wskazówką dla studenta, jaka jest literatura przedmiotu.

Przedstawione **sylabusy poszczególnych przedmiotów** są zbyt rozbudowane- student i tak nie jest w stanie przeczytać wymienionych dziesiątków lektur. Jeżeli prowadzący dane przedmioty uważają, iż informacja bibliograficzna jest niezbędna, można ją wprowadzić właśnie jako informację bibliograficzną o danej epoce literackiej .

Jakość przedstawionych sylabusów należy zatem ocenić jako nieadekwatną do ich funkcji, za którą uznaje się rodzaj „planu pracy” nad konkretnym przedmiotem. Pod tym też kątem – zdecydowanie skracając spisy lektur do tytułów podstawowych - należy sylabusy przeredagować .

3.3 Ocena sposobu realizacji i systemu kontroli praktyk.

W raporcie samooceny pisze się o praktykach ciągłych i śródrocznych dla specjalności nauczycielskiej – studenci na spotkaniu z zespołem wizytującym potwierdzili dobrą organizację i kontrolę tych praktyk. Brak natomiast jakiegokolwiek informacji o praktykach związanych z dominującą w nowym programie studiów specjalnością **filologia dla mediów i biznesu**, mimo że praktyki takie przewidziane są już w następnym roku akademickim.

3.4 Ocena organizacji studiów (rozkład czasowy oraz obsada i koncentracja zajęć, sesje egzaminacyjne, analiza obciążeń studentów).

Studenci na spotkaniu z zespołem oceniającym nie zgłaszali poważniejszych zastrzeżeń co do organizacji studiów, liczby egzaminów w sesji oraz ogólnych obciążeń. Postulowali tylko ograniczenie liczby tzw. okienek, kłopotliwych zwłaszcza dla – stanowiących zdecydowaną większość - osób dojeżdżających do Siedlec z okolicznych miejscowości, choć równocześnie deklarowali zrozumienie dla trudnych warunków lokalowych i konieczności dostosowania harmonogramu zajęć do dyspozycyjności dojeżdżających do Siedlec niektórych nauczycieli akademickich.

3.5 Ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych.

Hospitowane zajęcia stały na wysokim, merytorycznym i metodycznym poziomie.

Załącznik Nr 4 – Informacje dotyczące hospitowanych zajęć dydaktycznych.

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku budzi zastrzeżenia, realizowany program nie gwarantuje bowiem osiągnięcia zdefiniowanych przez uczelnię efektów kształcenia ze względu na niewłaściwą strukturę programu studiów, w których wymiar przedmiotów polonistycznych został nadmiernie zredukowany. Jakość kształcenia na studiach II stopnia budzi wątpliwości ze względu na dopuszczenie do tych studiów absolwentów kierunków niepolonistycznych bez konieczności zrealizowania przez nich programu wyrównawczego. Prace magisterskie niekiedy prezentują bardzo niski poziom, uzyskując przy tym zawyżone oceny. Recenzje prac dyplomowych są często ogólnikowe i niestaranne. Hospitowane przez członków zespołu wizytującego zajęcia zostały wysoko ocenione pod względem merytorycznym i metodycznym.

Część III. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia.

1. Opis i ocena wewnętrznych procedur zapewnienia jakości kształcenia odnosząca się do:

- 1) **struktury organizacyjnej wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz stosowanej polityki i procedur w zakresie zapewnienia jakości:** Wewnętrzne procedury zapewnienia jakości kształcenia określone zostały w 2009 roku uchwałą Senatu AP oraz zarządzeniem Rektora.

- 2) **okresowych przeglądów planów i programów nauczania oraz ich efektów:** Na kierunku filologia polska dokonuje się okresowych przeglądów planów i programów nauczania, o czym świadczy fakt, że w ciągu ostatnich czterech trzech lat trzykrotnie modyfikowano te plany i programy. Zmiany mają na celu przede wszystkim podniesienie atrakcyjności studiów na ocenianym kierunku, zwłaszcza zaś wyposażenie studentów w kompetencje użyteczne na niełatwym rynku pracy.
- 3) **oceniania studentów:** Przyjęte są dwie, tradycyjne formy zaliczania przedmiotów: zaliczenie na ocenę oraz egzamin. Stosowane jest 6-stopniowa skala ocen. Kryteria oceny przedmiotu ustala prowadzący zajęcia. Informacje szczegółowe znajdują się w sylabusie. Regulamin studiów przewiduje dwie formy poprawiania oceny niedostatecznej: warunek krótkoterminowy i warunek długoterminowy, szczegółowo opisane w regulaminie studiów.
- 4) **zapewnienia jakości kadry dydaktycznej:** Studenci na spotkaniu z zespołem oceniającym potwierdzili, że na zakończenie semestru zimowego w bieżącym roku akademickim po raz pierwszy wypełniali ankietę ewaluacyjną, wcześniej jednak mogli – z dobrym skutkiem - zgłaszać dyrekcji krytyczne uwagi na temat pracy poszczególnych nauczycieli akademickich. Wyniki ankiet oraz hospitacji brane są pod uwagę przy ocenie pracy dydaktycznej.
- 5) **form wsparcia studentów:** Studenci na spotkaniu pozytywnie ocenili wsparcie i pomoc ze strony nauczycieli akademickich, podnieśli natomiast problem niesprawnego i nieprzyjaznego studentom działania Dziekanatu.
- 6) **stosowanego systemu informacyjnego:** Wymienione w pkt. 1) dokumenty zobowiązują Wydział Humanistyczny i kierunek „filologia polska” do przeprowadzania i dokumentowania hospitacji zajęć oraz badania ankietowego studentów, oceniającego sposób ich prowadzenia.
- 7) **publikowania informacji** Filologia polska ma swoją stronę internetową, na której publikuje informacje dotyczące m.in. planów, harmonogramów oraz organizacji studiów; brak tam jednak sylabusów, są jedynie ramowe treści kształcenia dla poszczególnych przedmiotów z punktacją ECTS.

Zarówno w całej uczelni, jak i na kierunku filologia polska podjęto w ostatnim czasie działania mające na celu zbudowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, choć jeszcze w bardzo elementarnym zakresie (przeglądy programów nauczania, hospitacje zajęć, wprowadzenie w tym roku akademickim studenckiej ankiety ewaluacyjnej). Należałoby opublikować sylabusy na stronie internetowej IFP oraz udoskonalić administracyjną obsługę studentów.

Część IV. Nauczyciele akademicki.

1. Ocena rozwoju kadry i prowadzonej w jednostce polityki kadrowej.

Liczba nauczycieli akademickich jednostki:

Tabela nr 3.

Tytuł lub stopień naukowy albo tytuł zawodowy	Razem	Liczba nauczycieli akademickich, dla których uczelnia stanowi			
		Podstawowe miejsce pracy*		Dodatkowe miejsce pracy*	
		Mianowanie	Umowa o pracę	Umowa o pracę	
				W pełnym wymiarze czasu pracy	W niepełnym wymiarze czasu pracy
Profesor	22	17 (1)	3 (-)	2 (2)	0
Doktor habilitowany	44	31 (4)	5 (2)	8 (-)	0
Doktor	119	89 (17)	16 (-)	5 (-)	9
Pozostali	45	37 (0)	6 (-)	0	2
Razem	230	174 (22)	30 (2)	15 (2)	11

* w nawiasach - dane dotyczące nauczycieli akademickich zaliczonych przez Zespół do minimum kadrowego

Wnioski: W ramach Wydziału Humanistycznego jest zatrudnionych 219 nauczycieli akademickich w pełnym wymiarze czasu pracy, w tym 22 profesorów tytularnych, 44 ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, 110 ze stopniem naukowym doktora oraz 43 magistrów. Dla 204 nauczycieli akademickich pracujących w jednostce Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy.

Wyraźny trzon ogółu kadry Uczelni stanowią osoby ze stopniem naukowym doktora (ok. 52 %). Profesorowie stanowią ok. 9 %, doktorzy habilitowani - ok. 19 %, a osoby z tytułem zawodowym magistra ok. 19 %.

Liczba 26 nauczycieli akademickich z tytułem naukowym profesora i stopniami naukowymi doktora habilitowanego i doktora na kierunku „filologia polska” zaliczonych do minimum kadrowego jest bardzo korzystna dla realizacji programów studiów.

Liczba stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników jednostki w ostatnich pięciu latach, z wyodrębnieniem stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku.

Tabela nr 4.

Rok	Doktoraty	Habilitacje	Tytuły profesora
2005	6 (1)	1 (-)	2 (1)
2006	6 (1)	3 (-)	1 (-)
2007	6 (2)	2 (-)	0 (-)
2008	11 (3)	4 (-)	2 (-)

2009	2 (1)	2 (-)	6 (-)
Razem	31 (8)	12 (-)	11 (1)

Wnioski: Dostrzegalny jest wahadłowy rozwój naukowy kadry Wydziału Humanistycznego, choć ogólne tendencje przełamuje spora liczba osób, którym nadano stopień naukowy doktora w ciągu ostatnich dwóch lat.

Załącznik Nr 5 – Wykaz nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe.

2. Ocena wymagań dotyczących minimum kadrowego ocenianego kierunku

- formalno-prawnych:

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych stopni naukowych i tytułu naukowego.

Do minimum kadrowego, wliczani są nauczyciele akademicki zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania, nie krócej niż od początku roku akademickiego (§ 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz.U. Nr 144 poz. 1048, z późn. zm.).

Dla wszystkich nauczycieli akademickich wliczonych do minimum kadrowego na bieżący rok akademicki zaplanowano osobiście prowadzone na kierunku studiów i poziomie kształcenia zajęcia dydaktyczne w wymiarze przewidzianym przepisami (§ 8 ust. 3 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego).

Oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego pozwoliły na stwierdzenie, że spełnione są warunki art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.).

Ze zgłoszonych do minimum kadrowego 28 nauczycieli akademickich warunki formalne do zaliczenia do minimum spełnia 26 osób. Patrz Załącznik Nr 5.

- merytorycznych:

Spośród wymienionych 26 osób 24 osoby posiadają dyplomy i dorobek w zakresie ocenianego kierunku studiów, 2 osoby z dziedziną związaną z ocenianym kierunkiem studiów; wszystkie te osoby prowadzą zajęcia dydaktyczne zgodnie z kompetencjami i dorobkiem naukowym.

Wniosek. Formalno-prawne oraz merytoryczne wymagania minimum kadrowego spełnia 26 osób (9 profesorów i doktorów habilitowanych i 17 doktorów).

3. Ocena spełnienia wymagań dotyczących relacji pomiędzy liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów.

Stosunek nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku **spełnia** wymagania § 11 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Stosunek ten jest niezwykle korzystny i wynosi 1:14 przy wymaganym 1:180.

4. Ocena obsady zajęć dydaktycznych, w tym zgodności tematyki prowadzonych zajęć z posiadanym dorobkiem naukowym, a także dostępności nauczycieli akademickich, udziału wykładowców z zagranicy oraz praktyki gospodarczej i społecznej.

Mimo że liczebność minimum kadrowego dla kierunku „filologia polska” w Akademii Podlaskiej znacznie przekracza wymagania ministerialne, bowiem kadra Instytutu liczy 67 osób reprezentujących różne specjalności naukowe, a łączna liczba studentów to 356 osób, zespół wizytujący zwrócił uwagę na kilka nieprawidłowości:

- Młodszy pracownicy naukowcy – doktorzy i magiŝtry – prowadzą zajęcia z dużej liczby przedmiotów(od 6 do 12!) w wymiarze czasem po 8 - 9 - 12 - 15 godzin każdy. Trudno sobie wyobrazić, że młody pracownik naukowy, starający się dodatkowo o awans naukowy, może w sposób zadowalający poprowadzić tak wielką liczbę zajęć, na co zresztą zwracali uwagę sami pracownicy na spotkaniu z zespołem oceniającym.
- Wątpliwości te potęguje fakt, że ta duża liczba rozmaitych zajęć idzie w parze z ich bardzo zróżnicowaną tematyką, często nieznajdującą odbicia w naukowych zainteresowaniach pracowników potwierdzonych ich dorobkiem naukowym. I tak na przykład osoby o wyłącznie językoznawczym dorobku prowadzą też zajęcia z psychologii komunikacji, z historii kultury europejskiej, krytyki i debat medialnych, dydaktyki wiedzy o kulturze, z filmoznawstwa, dydaktyki wiedzy o kulturze, literaturze dla dzieci i młodzieży, z literatury oświecenia, romantyzmu, pozytywizmu i literatury po 1989, z literatury polskiej wszystkich epok, literatury powszechnej, tradycji antycznej i biblijnej, z literatury Młodej Polski i literatury współczesnej, teorii kultury, komunikacji międzykulturowej, z edytorstwa, interpretacji kontekstualnej literatury polskiej od romantyzmu do współczesności czy z podstawy nauki o mediach. We wszystkich wymienionych tu przypadkach te wszechstronne kompetencje merytoryczne

młodych pracowników naukowych nie znajdują potwierdzenia w ich dorobku naukowym.

- Trudności z właściwą obsadą zajęć towarzyszą także budowie nowej, obiektywnie bardzo ciekawej i atrakcyjnej specjalności, jaką jest „filologia w mediach i biznesie”. Zespół oceniający, analizując program tej specjalności, na pytanie – kto poprowadzi zajęcia o tak specyficznej i wysoce wyspecjalizowanej tematyce, jak „warsztat literacki prezentera radiowego i telewizyjnego”, „funkcja obrazu i tekstu w kształtowaniu wizerunku firmy” czy „warsztat literacki i multimedialny autora tekstu reklamowego”, uzyskał od kierownictwa siedleckiej polonistyki odpowiedź, że ta specjalność zaczyna się dopiero w przyszłym roku akademickim, na razie są więc prowadzone poszukiwania odpowiednich specjalistów.

5. Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich w czasie spotkania z zespołem oceniającym.

Spotkanie z pracownikami, na które przybyło około 30 osób, przebiegło w dosyć gorącej atmosferze. Zdominowały je trzy tematy. Pierwszy – problemy ze złą, nieprzyjazną dla pracowników organizacją studiów, zbyt duża liczba przedmiotów przydzielanych jednej osobie nie sprzyja ani poszerzaniu jej kompetencji merytorycznych, ani jej własnej pracy naukowej. Pracownicy podkreślali też fatalne dla efektów kształcenia studentów konsekwencje okrojenia wymiary zajęć z przedmiotów stricte polonistycznych na rzecz specjalności. Drugi z sygnalizowanych przez pracowników problemów dotyczył marginalizowania roli polonistyki w strukturze uczelni poprzez chociażby niesprawiedliwą, nieracjonalną punktację dorobku naukowego polonistów – w ogólnouczelnianym rankingu osiągnięć naukowych decydującym o podziale funduszu na badania własne (tzw. „Ankieta dorobku naukowego w ramach badań własnych”) za autorstwo monografii w języku angielskim (i tylko angielskim!) otrzymuje się 24 punkty, za publikację w języku polskim i w innych językach natomiast – 12 punktów, a za wdrożony patent (nieosiągalny dla polonistów) – 50. Trzecim problemem dyskutowanym na spotkaniu z pracownikami były pogłębiające się trudności z rekrutacją kandydatów na filologię polską, potęgowane błędnymi decyzjami władz uczelni o zamknięciu rekrutacji na studia niestacjonarne już w lipcu, co doprowadziło do wygaśnięcia studiów niestacjonarnych I stopnia. Pracownicy z dumą mówili jednak także o osiągnięciach Instytutu i własnych powodach do satysfakcji. Po pierwsze – w ramach IFP bujnie rozwija się międzynarodowa współpraca naukowców, której plonem są liczne wyjazdy siedleckich polonistów na zagraniczne uczelnie, organizowanie, współorganizowanie i uczestniczenie w międzynarodowych konferencjach,

pisanie wspólnych książek z uczonymi z innych krajów. Pracownicy podkreślali pozytywny stosunek władz uczelni do starań o awanse naukowe i publikacji naukowego dorobku siedleckich nauczycieli akademickich. Wprawdzie w uczelnianym wydawnictwie priorytet mają rozprawy habilitacyjne, ale każda nowa książka pracownika uczelni prędzej czy później może liczyć na druk. Zgromadzeni na spotkaniu z zespołem PKA pracownicy stwierdzili też, że studenci polonistyki w Akademii Podlaskiej są ciekawi, żądni wiedzy, kreatywni i bardzo związani ze swym Instytutem, a rekrutując się z małych okolicznych miejscowości studia w nim traktują jako wielką cywilizacyjną i kulturalną szansę. Trzeci temat – to powtarzająca się w rozmowie z kadrą profesorską opinia na temat postępującej reformy studiów polonistycznych (co ma miejsce zresztą w skali globalnej, a nie tylko w tym konkretnym przypadku) dotyczy redukcji godzin i zajęć z dziedziny „historia literatury polskiej”. Niepokój związany z zanikaniem wiedzy historycznoliterackiej wyrażało wielu dyskutantów, należy więc wnosić, iż jest to stanowisko całego zespołu nauczającego. Odnotowując je, zespół wizytujący ma jednocześnie świadomość, iż proces ten będzie się nasilał i jest nieodwracalny, bowiem przebudowa całej polonistyki zmierza w kierunku łączenia jej z wiedzą o kulturze i antropologią, co w efekcie doprowadzi do zbudowania nowej jakości merytorycznej. Rozumiejąc zatem niepokoje kadry, zespół wizytujący sądzi, iż elementy historii literatury polskiej w jej tradycyjnym kształcie mogą być przechowane za pomocą indywidualnych działań wykładowców. Reforma bowiem zmierza w innym kierunku.

6. Ocena prowadzonej dokumentacji osobowej nauczycieli akademickich.

Teczki osobowe nauczycieli akademickich spełniają wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika (Dz. U. Nr 62, poz. 286 z późn. zm.). We wszystkich teczkach znajdują się dokumenty zgromadzone w związku z ubieganiem się o zatrudnienie, dokumenty dotyczące nawiązania stosunku pracy i przebiegu zatrudnienia. Dokumenty znajdujące się w aktach są ułożone w porządku chronologicznym i ponumerowane. Teczki zawierają pełen wykaz znajdujących się w nim dokumentów.

Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczane za zgodność z oryginałem.

We wszystkich teczkach znajdują się aktualne zaświadczenia o odbytych badaniach lekarskich oraz aktualne zaświadczenia o ukończeniu szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Akty mianowania oraz umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

Relacje pomiędzy liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów są dobre. Należy jak najszybciej usunąć nieprawidłowości w obsadzie zajęć i ich organizacji (zadbać o zgodność prowadzonych zajęć z kompetencjami nauczycieli akademickich, zmniejszyć liczbę prowadzonych przez pracowników przedmiotów o odległej nieraz tematyce).

Część V. Działalność naukowa i współpraca międzynarodowa.

1. Ocena działalności naukowej, ze szczególnym uwzględnieniem badań związanych z ocenianym kierunkiem studiów

Działalność naukowa pracowników jednostki jest dynamiczna i różnorodna, co przekłada się w ostatnich 3 latach na liczbę publikacji: 5 monografii, 60 artykułów w monografiach, 2 artykuły w czasopismach znajdujących się na liście filadelfijskiej, 16 artykułów w czasopismach o zasięgu krajowym i 13 o zasięgu lokalnym. Są one adekwatne do tematów badań statutowych prowadzonych w Instytucie Filologii Polskiej, a także odzwierciedlają indywidualne zainteresowania poszczególnych badaczy.

Obie formy naukowej aktywności: zbiorowa i autorska są w Instytucie bardzo dobrze i harmonijnie reprezentowane. Pracownicy Instytutu są również obecni jako badacze w ogólnopolskich konferencjach polonistycznych.

Tematyka badań własnych pracowników koresponduje, co należy podkreślić, z zakresem proponowanych prac licencjackich i magisterskich.

W sumie: Pracownicy Instytutu są silnie naukowo motywowani i umieją przełożyć tę motywację na aktywność badawczą, udowodnioną licznymi publikacjami.

Instytut Filologii Polskiej w Siedlcach zasługuje na silniejsze niż dotychczas wsparcie ze strony władz uczelni, na docenienie jego profesjonalizmu i zasług w budowaniu profilu absolwenta pogranicznej uczelni wyższej. Potencjał polonistyki siedleckiej i jej dynamizm nie przekłada się jednak na zdobywanie środków na badania naukowe spoza uczelni (granty).

2. Ocena studenckiego ruchu naukowego, w tym działalności kół naukowych oraz udziału studentów w badaniach naukowych (z części studenckiej).

W Instytucie FP działają trzy koła naukowe. Są to: Koło Naukowe Polonistów, Koło Naukowe Językoznawców, Koło Logopedyczne. Mogą oni pochwalić się bardzo aktywną działalnością, która przejawia się udziałem w konferencjach naukowych, publikacjami oraz organizacją

własnych przedsięwzięć. Co ważne, każde z kół cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem wśród studentów, co przekłada się na poszerzanie zainteresowań oraz rozwój naukowy każdego z nich. Ich członkowie potwierdzili, że koła naukowe posiadają swoich opiekunów oraz statuty. Co więcej, otrzymują niezbędną pomoc ze strony Instytutu. Dysponują oni swoimi gablotami oraz mogą korzystać z pomieszczeń co znacząco ułatwia im działalność.

Poważnym mankamentem jest jednak w opinii członków kół pozyskiwanie środków finansowych. Składają oni sprawozdania, z których wynika, że ich działalność jest wysoko punktowana w systemie ogólnouczelnianym lecz nie otrzymują do tego adekwatnych środków. Poza tym złe funkcjonowanie działu dydaktycznego, który odpowiada za przydzielanie i rozliczanie środków kół naukowych powoduje trudności w planowaniu np. udziału w konferencjach. Problemem w tym przypadku jest czas oczekiwania na decyzję. Nie odnotowano udziału studentów w badaniach naukowych.

Załącznik Nr 6 – Działalność naukowa jednostki.

3. Ocena współpracy międzynarodowej, w tym wymiany studentów i kadry naukowo-dydaktycznej.

Pracownicy Instytutu oraz studenci korzystają z wyjazdów zagranicznych w ramach programu Erasmus oraz innych programów, aktywność pracowników przejawia się również w kontaktach indywidualnych jak i w podejmowaniu wspólnych badań z ośrodkami zagranicznymi. **W ostatnich 2 latach wyjeżdżało 11 pracowników i 10 studentów, co nie jest liczbą małą z uwagi na kierunek studiów.**

Załącznik Nr 7 – Wykaz tematów prac naukowych i dydaktycznych realizowanych wspólnie z ośrodkami zagranicznymi.

Pracownicy IFP wykazują się sporym dorobkiem naukowym, stwarzają warunki do rozwoju kół naukowych studentów, prowadzą indywidualną i zbiorową współpracę zagraniczną. Dbają również o wyjazdy zagraniczne studentów. Ich znaczny potencjał naukowy powinien jednak przejawiać się również w zdobywaniu grantów w ramach współpracy z ośrodkami zagranicznymi.

Część VI. Baza dydaktyczna.

1. Ocena dostosowania bazy dydaktycznej, w tym sal wykładowych, pracowni i laboratoriów oraz ich wyposażenia, dostępu do komputerów i internetu, zasobów

bibliotecznych do potrzeb naukowych i dydaktycznych ocenianego kierunku, a także dostosowania bazy do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Baza lokalowa ocenianego kierunku, aczkolwiek dosyć skromna i prezentująca mało „akademicki” charakter, a także – dosyć elementarna – baza techniczna pozwalają jednak na zaspokojenie potrzeb naukowych i dydaktycznych ocenianego kierunku. Szczegółowy opis w załączniku nr VIa.

2. Opinia studentów na temat obiektów dydaktycznych, socjalnych i sportowych, w tym ich wyposażenia (z części studenckiej).

Studenci ze zrozumieniem wypowiadali się o warunkach lokalowych Instytutu. Zajęcia odbywają się w zaadoptowanych budynkach koszar wojskowych, które mimo wielu działań nie spełniają wszystkich wymogów uczelni. Studenci mimo niedogodności, dostrzegają udogodnienia zmierzające do polepszenia ich warunków socjalnych. Na korytarzach znajdują się stoliki z krzesłami co umożliwia im np. przygotowanie się do zajęć. Na terenie obiektów Wydziału Humanistycznego znajduje się również punkt gastronomiczny, który zaspokaja większość potrzeb studentów w tym aspekcie. Studenci dostrzegają jednak brak miejsc parkingowych, brak ławek na terenie otaczającym Instytut oraz brak wystarczającej ilości miejsc przeznaczonych do spędzania czasu między zajęciami. Czekają oni z niecierpliwością na oddanie im do dyspozycji nowego obiektu, który w zapewnieniu Władz AP jest już na ukończeniu. Studenci nie wnosili też uwag pod adresem bazy dydaktycznej. W ich opinii sale wyposażone są w miarę potrzeb w sprzęt multimedialny. Mimo to nieklimatyzowane sale dydaktyczne na pewno nie podnoszą komfortu studiowania. Rozwiązaniem wszystkich mankamentów w tym aspekcie niewątpliwie byłoby udostępnienie nowego budynku.

Baza dydaktyczna Instytutu Filologii Polskiej, mimo trudności lokalowych, umożliwia zaspokojenie potrzeb naukowych i dydaktycznych ocenianego kierunku. Brak urządzeń dla niepełnosprawnych, Instytut powinien jednak w ciągu najbliższych lat przenieść się do nowoczesnej siedziby w budowanym kampusie uczelni.

Część VII. Sprawy studenckie.

1. Ocena spraw studenckich, w tym działalności samorządu i organizacji studenckich oraz współpracy z władzami uczelni.

W AP działa Parlament Studentów, który jest reprezentantem interesów środowiska studenckiego w skali ogólnie akademickiej, natomiast na poszczególnych wydziałach działają Samorządy Wydziałowe. Parlament otrzymał od Władz AP wyposażone biuro, które może wykorzystywać zgodnie ze swoimi potrzebami. Jego członkowie bardzo pozytywnie oceniają współpracę z Władzami uczelni. Ich zdaniem współpraca ta jest szczególnie dobra w przypadku sygnalizowania inicjatyw i rozwiązań dotyczących spraw studenckich. W ich opinii jednak Władze AP nie przeznaczają wystarczających środków na działalność Samorządu Studenckiego w zakresie realizacji spraw studenckich. Środki, które otrzymuje Samorząd powinny pozwolić zaspokoić podstawowe potrzeby w tym aspekcie. Zważywszy na ilość studentów, środki te powinny być większe.

Parlament Studentów AP oraz Samorządy Wydziałowe delegują swoich przedstawicieli do Senatu AP oraz Rady Wydziału Humanistycznego. W pierwszym przypadku jest to 12 studentów na ogólną liczbę 50 członków, co stanowi 24%. W przypadku Rady Wydziału liczącej 100 członków, studenci stanowią 21 członków, co stanowi 21%. Obie sytuacje są zgodne z przepisami ustawy prawo o szkolnictwie wyższym.

Samorząd Studencki opiniuje też plany studiów i programy nauczania przyjmowane przez Radę Wydziału. Jest to zgodne z art. 68 ust. 2 ustawy. Samorząd Studencki wyraził też opinię w sprawie przyjęcia regulaminu studiów. Opinie, o których mowa powyżej, są wyrażane przez odpowiedni organ Samorządu Studenckiego w formie uchwały.

2. Ocena systemu opieki materialnej i socjalnej oferowanej studentom wizytowanej jednostki.

W IP pomoc materialna jest zorganizowana w strukturze wydziałowej. Studenci składają wnioski do dziekanatu, który jest też miejscem odbioru decyzji. W opinii studentów cały proces jest zorganizowany właściwie i nie budzi zastrzeżeń. Co więcej uczelnia zapewnia bardzo dobry dostęp do informacji w tej materii. Wszystkie regulaminy, wnioski oraz zarządzenia i decyzje Rektora można uzyskać wchodząc na stronę internetową uczelni.

Za przyznawanie pomocy materialnej w AP odpowiadają komisje wydziałowe oraz w skali ogólnouczelnianej komisja odwoławcza. W skład każdej z nich wchodzi studenci, którzy stanowią większość ich składu. Zastrzeżenia budzi natomiast fakt powoływania na przewodniczących komisji pracowników AP. Komisje powinny się same ukonstytuować z pośród swoich członków w sposób demokratyczny, a nie jak to ma miejsce obecnie. Komisje ze swoich posiedzeń sporządzają protokoły, które są bardzo staranne i zawierają wszystkie niezbędne informacje. Komisje wydają również decyzje, które są zgodne z Kodeksem Postępowania Administracyjnego, zarówno w budowie samych decyzji, które zawierają podstawę prawną, decyzję, uzasadnienie oraz pouczenie o

możliwości odwołania się, a także czasu rozpatrywania wniosków i skutecznego doręczania decyzji. W tym ostatnim aspekcie świadczą o tym podpisy studentów o odbiorze decyzji oraz potwierdzenia nadania listów poleconych.

3. Opinie studentów prezentowane w czasie spotkania z zespołem oceniającym.

Na spotkanie z zespołem PKA przybyło około 60 studentów reprezentujących wszystkie roczniki studiów I i II stopnia oraz IV i V rok studiów jednolitych magisterskich. Zebrani studenci wystawili swojemu instytutowi i jego pracownikom bardzo dobre opinie niemal w każdej z postawionych kwestii, potwierdzając jednogłośnie życzliwość, dostępność i merytoryczne kompetencje nauczycieli akademickich, wysoki poziom, regularność i punktualność prowadzonych przez nich zajęć, działalność opiekunów roku, na ogół dobrą organizację studiów (poza zbyt licznymi i długimi „okienkami” i rozdrobnionymi przedmiotami, na które przeznaczają się po kilkanaście godzin), swobodę wyboru opiekuna pracy magisterskiej i jej tematu, organizację praktyk oraz ogólną atmosferę w Instytucie, dobrze funkcjonujący i życzliwy studentom sekretariat. Wykazali dobrą znajomość ECTS i stwierdzili, że wielu z nich korzysta z jego możliwości udając się w ramach Erasmus do zagranicznych uczelni, głównie w Czechach i Włoszech. Dobrze ocenili też zawartość księgozbioru obydwu pozostających do ich dyspozycji bibliotek. Ostre natomiast uwagi krytyczne dotyczyły pracy dziekanatu – studenci skarżyli się na nieżyczliwość, niekompetencję i biurokratyczne zapędy jego urzędników. Z oburzeniem wypowiadali się też o działającym na Wydziale punkcie ksero. Ich zdaniem ceny tam proponowane, 25 gr. za stronę A4, przy cenach znacznie niższych w punktach tego typu na mieście nie powinny mieć miejsca. Zaznaczyli oni, że wielokrotnie sygnalizowali ten problem władzom Uczelni. Zapytani o konieczność ubezpieczenia się, wyrazili pogląd, że jest to dla nich niezrozumiałe, zwłaszcza że owo ubezpieczenie jest warunkiem przedłużenia legitymacji studenckiej.

Studenci pozytywnie ocenili poziom oferowanej im wiedzy, merytoryczne kompetencje i kulturę osobistą pracowników naukowych, bazę dydaktyczną oraz ogólną atmosferę studiów. Na podkreślenie zasługuje ich aktywność w korzystaniu z możliwości międzynarodowej wymiany studentów. Należałoby usprawnić organizację studiów oraz działalność dziekanatu.

Prawidłowo funkcjonuje system przyznawania pomocy materialnej. Zastrzeżeń nie budzi też system pobierania opłat za usługi edukacyjne. W zakresie kryteriów podlegających ocenie dotyczących spraw studenckich należy też podkreślić bardzo pozytywną ocenę kadry dydaktycznej i kierowniczej Instytutu przez studentów.

Mankamentem niewątpliwie są warunki lokalowe, które nie spełniają wymogów uczelni wyższej. Jednak najwięcej uwag można skierować pod adresem nieproporcjonalnego wspierania rozwoju kół naukowych, na co zwracali uwagę

studenci. Wyrażali też wiele niepochlebnych uwag pod adresem funkcjonowania dziekanatu. Należałoby też rozwiązać sprawę ubezpieczenia się studentów.

Część VIII. Dokumentacja toku studiów.

Ocena zgodności prowadzonej w uczelni dokumentacji toku studiów, w tym albumu studentów, księgi dyplomów, teczek osobowych studentów i absolwentów, kart okresowych osiągnięć studenta i indeksów, wydawanych dyplomów i suplementów z przepisami prawa.

Album studenta i księga dyplomów są prowadzone centralnie dla całej Uczelni zgodnie z § 9 oraz § 11 ust. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1634). Numer albumu przypisany jest studentowi na wszystkich kierunkach i poziomach studiów realizowanych przez studenta w Uczelni. Numer albumu studenta odpowiada numerowi wpisanemu w indeksie studenta i w legitymacji studenckiej.

Protokoły zaliczenia przedmiotu są prowadzone zgodnie z § 10 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Analiza losowo wybranych teczek studentów oraz osób skreślonych z listy studentów, wykazała, iż są one prowadzone poprawnie i zawierają wymagane dokumenty, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów.

Stwierdzono, że spośród decyzji wydawanych w indywidualnych sprawach studenckich wszystkie wyczerpują wymaganą przepisami formę.

Oglądowi poddano losowo wybrane indeksy i karty okresowych osiągnięć studenta. Nie stwierdzono w nich poważnych uchybień. Rejestr wydawanych indeksów i legitymacji jest prowadzony poprawnie - wpisy są sporządzane zgodnie z § 8 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Oglądowi poddano losowo wybrane dyplomy i suplementy oraz dokumenty związane z procesem dyplomowania. Dyplomy sporządza się poprawnie, w wymaganym przepisami terminie trzydziestu dni od dnia złożenia egzaminu dyplomowego. Protokoły egzaminu dyplomowego są prowadzone prawidłowo, stosownie do § 11 ust. 2 rozporządzenia w sprawie dokumentacji przebiegu studiów. Nie stwierdzono uchybień w pozostałej dokumentacji związanej z procesem dyplomowania.

Analiza dokumentacji toku studiów pozwoliła na stwierdzenie, iż jest ona prowadzona w sposób prawidłowy. Dostrzeżono jedynie nieliczne niedociągnięcia, które nie wpływają na ogólną pozytywną ocenę tego aspektu działalności Uczelni.

Część IX. Podsumowanie.

1. Ocena spełnienia standardów jakości kształcenia.

Tabela nr 5.

Część raportu	Nazwa standardu	Ocena spełnienia standardów				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
Cz. II	Struktura kwalifikacji absolwenta				x	
Cz. II	Plany studiów i programy nauczania				x	
Cz. IV	Kadra naukowo-dydaktyczna		x			
Cz. II	Efekty kształcenia				x	
Cz. V	Badania naukowe			x		
Cz. III	Wewnętrzny system zapewnienia jakości				x	
Cz. VI	Baza dydaktyczna			x		
Cz. I, VII	Sprawy studenckie			x		
Cz. I, IV, VIII	Kultura prawna uczelni i jednostki		x			
Cz. I, II, III	Kontakty z otoczeniem			x		
Cz. II, V	Poziom umiędzynarodowienia			x		

2. Ocena perspektyw utrzymania i rozwoju kształcenia na ocenianym kierunku w wizytowanej jednostce (uzasadnienie powinno nawiązywać do uwag zawartych w treści raportu) oraz ewentualne zalecenia.

Kierunek „filologia polska” ma stabilną kadrę naukowo-dydaktyczną, gwarantującą kształcenie na wysokim poziomie. W kształceniu polonisty trzeba jednak zwiększyć przedmioty polonistyczne, obecnie nadmiernie zredukowane. Zagrożeniem dla kierunku może być zmniejszająca się liczba kandydatów na studia. Polonistyka może zdobywać dodatkowy rynek edukacyjny w samej Uczelni poprzez prowadzone specjalności. Dla utrzymania stabilnej podstawy polonistycy siedleckiej potrzebne jest wsparcie władz uczelnianych i wydziałowych. Rangę i prestiż kierunku podniesie przeniesienie IFP do nowego budynku.

W odpowiedzi na raport władze Uczelni przyjęły wszystkie uwagi sformułowane w poszczególnych jego częściach, dołączyły opracowane na nowo plany i programy studiów, uzupełniły brakujące dokumenty niezbędne do zaliczenia 1 doktora habilitowanego do minimum kadrowego. Tym samym przesłane materiały pozwalają zmienić ocenę planów i programów studiów, a także uznać, że minimum kadrowe dla kierunku „filologia polska” w czasie wizytacji spełnione dla 26 osób, obecnie jest spełnione dla 27 osób.

Tabela nr 6.

Nazwa standardu	Ocena spełnienia standardu po odpowiedzi uczelni na raport				
	wyróżniające	w pełni	znacząco	częściowo	niedostateczne
Cz. II Plany studiów i programy nauczania			x		

Przewodniczący zespołu oceniającego

Prof. dr hab. Sylwester Dworacki